

Dijital Aktivizmin Dinamikleri: İnternet Çağında Toplumsal Değişim ve Katılım

Zehra Dursun¹

Özet

İnternet ve sosyal medya, günümüzde insan hakları savunusu ve savaş karşıtı hareketler için temel iletişim kanalları haline gelmiştir. Geleneksel haberleşme araçlarının sınırlı kalabildiği ve coğrafi sınırların engel oluşturabildiği ortamlarda, dijital platformlar hızlı ve geniş kapsamlı erişim imkanı sağlar. Bu durum, sivil toplum aktörleri, akademisyenler, gazeteciler ve bireylerin olayları anında paylaşmasına, deneyimlerini karşılıklı olarak doğrulamasına ve küresel bir dayanışma ağı kurmasına olanak tanır. Dijital araçlar; bilgi akışını hızlandırmanın ötesinde, iletişimin yönünü belirleyen “kanal yönetimi” ile hareketin mesajını istikrarlı ve tutarlı bir şekilde yayımlamaya yardımcı olur. Görseller, videolar ve metinler aracılığıyla duygusal bağ kurar, empatiyi tetikler ve toplumsal farkındalığı derinleştirir. Hashtag kampanyaları ve online imza toplama girişimleri sayesinde çağrılarının görünürlüğü artar, kamuoyunun dikkatini belirli konulara odaklar; bu da karar alıcılar üzerinde siyasi ve insani baskı oluşturarak politik süreçleri etkileme potansiyeli yaratır. Ayrıca, dijital ortamlar güvenlik ve anonimlik seçenekleri sunarak, tehdit altında olan grupların sesini yükseltebilmesini sağlar. Buna karşın dezenformasyon, manipülasyon ve çevrimiçi taciz gibi riskler de büyüyebilir; bu durum hareketlerin güvenilirliğini ve güvenliğini zedeler. Bu nedenle, etik ilkeler, bilgi doğrulama süreçleri ve medya okuryazarlığı, dijital aktivizmin güvenilirliği ve sürdürülebilirliği için kritik öneme sahiptir. Stabil ve sorumlu bir dijital aktivizm yaklaşımı, gerçek dünyadaki dayanışma ve somut değişim için temel oluşturur. Çalışma kapsamında sosyal ağlar ile dijital aktivizmin güçlenen katılım ve kapsayıcılık, hızlı baskı mekanizması, güvenlik ve etik denge problemi, teknolojinin dönüşümü, güçlü medya okuryazarlık ihtiyacı sorunlara odaklanılmıştır. Sosyal ağlar ile başarılı dijital aktivizm örnekleri verilerek dijital teknoloji ile sivil toplum hareketlerinin değişimi ve sosyal ağın etkileşimde ne kadar önemli bir rol oynadığı vurgulanmıştır.

1 Dr. Öğr. Üyesi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, zehrarts@gmail.com, 0000-0002-0659-1150

Giriş

Güncel küresel gelişmeler ışığında ağ toplulukları, insani yardımların hızla yönlendirilmesini kolaylaştıran ve uluslararası dayanışmayı güçlendiren hızlı bir tepki biçimi olarak değerlendirilmektedir. Dünyada yaşanan trajedilere dair çevrimiçi tepkiler, küresel kamuoyunun dikkatini çekmeyi ve bu sayede uluslararası insani yardımların yönlendirilmesini kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. İnternet ve sosyal medya, hak mücadelelerinde çağın iletişim kanalları haline gelmiş olup, bu bağlamda önemli bir rol oynamaktadır.

Bu süreçte, dijital platformlar aracılığıyla yapılan çağrılar, imza kampanyaları ve hashtag hareketleri, geleneksel yöntemlere kıyasla daha geniş kitlelere ulaşma fırsatı sağlamaktadır. Ayrıca, medya ve bilgi akışının günümüzde saniyeler içinde gerçekleştiği düşünüldüğünde, uluslararası toplumun dayanışma ve sesini duyurma yeteneği önemli ölçüde artmaktadır. Dijital aktivizm, sadece ses getirmekle kalmayıp, politika yapıcılarının gündemine taşınabilme potansiyeline de sahiptir. Bu bağlamda, sosyal medyanın kullanımı, kampanyaların yaygınlaşması ve organize edilmesi açısından kritik bir öneme sahiptir. Dijital araçların sağladığı erişim kolaylığı, özellikle genç nesil arasında aktivizmi teşvik ederek, küresel düzeyde güçlü ve ortak bir dayanışma atmosferi yaratmıştır. Ancak, bu süreçte etik sorumluluklar ve sahte bilgi ile manipülasyon gibi riskler de göz önünde bulundurulmalıdır. Tüm bu gelişmeler, dijital aktivizmin hem potansiyelini hem de sınırlarını anlamada önemli bir araç olmaktadır. Bu noktada, teknolojinin gelişimi ve yeni nesil aktivizm stratejilerinin alışılmadık şekillerde şekillendiği gözlemlenmektedir. Dolayısıyla dijital aktivizm, günümüzde ve gelecekte, toplumsal farkındalık yaratma ve değişim sağlama noktasında vazgeçilmez bir güç haline gelmiştir.

1. Dijital Aktivizm

Dijital aktivizm, dijital teknolojilerin ve internet tabanlı platformların kullanılmasıyla sosyal ve politik amaçlar doğrultusunda örgütlenen ve gerçekleştirilen eylemleri ifade eder (Özdemir & Usanmaz, 2025, s. 462). Bu tür aktivizm, geleneksel yöntemlere kıyasla daha geniş kitlelere ulaşmayı ve hızlı etkileşim kurmayı sağlar. Sosyal medya platformlarının yükselişiyle birlikte, bireyler ve topluluklar fikirlerini, duyarlılıklarını ve taleplerini online ortamlarda dile getirme imkânı bulmuş; bu da aktivizmin etkisini artırmıştır. Dijital aktivizm, yalnızca bilgi yayma değil, aynı zamanda kampanya örgütleme, imza toplama, görsel ve yazılı içeriklerle bilinç oluşturma gibi çeşitli araçlarla mümkün olmaktadır. Ayrıca, hashtag kampanyaları ve online imza kampanyaları gibi yöntemler sayesinde, çeşitli sosyal ve siyasi sorunlara

küresel ölçekte dikkat çekilebilmekte ve toplumsal farkındalıklar hızla artmaktadır (Yardibi & Adalı, 2025). Bu yaklaşım, coğrafi engelleri aşarak, çeşitli grupların örgütlenmesine ve seslerini duyurmasına olanak tanıyarak, aktivizmin geleneksel sınırlamalarını genişletmiştir. Dijital platformlar, aktif katılımı teşvik ederken, aynı zamanda hızlı bilgi akışı ve geniş kitlelere ulaşma imkânı sunarak, aktivistlerin gündem oluşturmada ve uluslararası destek sağlamada önemli rol oynar. Böylece, dijital aktivizm, modern toplumsal hareketlerin temel unsurlarından biri haline gelmiş, zaman ve mekân sınırlarını aşarak, düşük maliyetli ve erişilebilir bir aktivizm biçimi olarak ön plana çıkmaktadır (Subaşı, 2024, s. 222).

2. Medya ve Bilgi Akışı

Medya ve bilgi akışı, dijital aktivizmin günümüzdeki etkili araçları arasında önemli bir yer tutar. Dünyadaki olaylara yönelik bilgi akışında dijital platformlar, geleneksel medyanın ötesine geçerek olayların gerçek zamanlı ve geniş kitlelere ulaşmasını sağlar. Sosyal medya ve online haber kaynakları, sınırları aşan ve hızla yayılan bilgi akışlarıyla olayların tarafsız ve hızlı şekilde paylaşılmasına olanak tanır. Bu sayede, uluslararası toplumda günlük gelişmeler hakkında farkındalık artarken, olaylara ilişkin farklı bakış açıları da ortaya çıkar. Ayrıca, dijital iletişim araçları, devletlerin ve büyük kuruluşların resmi açıklamalarından bağımsız olarak, sivillerin yaşadıklarını anlatmasını ve uluslararası kamuoyunun bilinçlenmesini sağlamaktadır (Özdemir & Usanmaz, 2025, s. 468). Ancak, bilgi akışında yaşanan bu hızlilik ve serbestlik, aynı zamanda dezenformasyon ve manipülasyon risklerini de beraberinde getirir (Tuna & Türkölmez, 2023). Sahte haberler ve yanıltıcı içerikler, olayların gerçek algılanmasını zorlaştırabilir ve kutuplaşmayı derinleştirebilir. Bu nedenle, bilgi akışındaki şeffaflık ve etik sorumluluklar büyük önem kazanır. Dijital platformlar aracılığıyla yapılan iletişim, hem çağdaş aktivizmin temel araçlarını oluşturur hem de küresel kamuoyunun ortak hareket etmesine imkan tanır. Ancak, doğru ve güvenilir bilgiye ulaşmak için, platformların sorumlu kullanımı ve bilinçli tüketimi şarttır. Bu süreçte, medya okuryazarlığı ve eleştirel düşünce becerilerinin geliştirilmesi, bilgi akışını doğru ve etkili hale getirmede önemli rol oynar.

3. Dijital Aktivizm Araçları

Dijital aktivizm araçları, küresel farkındalığın hızla artmasına ve sürdürülebilir bir mecra oluşturulmasına olanak tanır. Sosyal medyanın kullanımı, bu alanın temel taşıdır; platformlar aracılığıyla halklar ve aktivistler kolayca bilgi paylaşımı yaparak, organize olabilmektedir. Özellikle Twitter ve Instagram gibi ağlar, hızlı ve geniş çapta mesaj iletimine imkan

verirken, görsel ve videolu içeriklerin etkin kullanımı da dikkat çekicidir. Hashtag kampanyaları, belirli konuların gündeme taşınmasında güçlü bir araç olmuştur; örneğin, Gazze’de yaşanan katliamda #SaveGaza veya #StandWithPalestine gibi etiketler, küresel çapta dayanışmayı artırmayı hedeflemiştir.

Online imza kampanyaları veya farklı platformlar üzerinden toplanan imzalar ile uluslararası karar alıcıları ve kuruluşları etkileyerek, politik baskı oluşturmak amaçlanmaktadır. Bu araçlar, kriz bölgelerinde farkındalık yaratmayı ve kamuoyu desteği toplamayı sağlar (Köse, 2020). Dijital aktivizm araçlarının etkileşimi sayesinde, mesajlar global ölçekte geniş kitlelere ulaşabilir, böylece uluslararası basın ve siyasi karar vericiler üzerinde baskı kurulabilir. Ancak, bu araçların etkinliği, mesajların doğru bir şekilde sunulmasına ve manipülasyondan uzak durulmasına bağlıdır. Ayrıca dijital ortamda oluşturulan kampanyaların gerçek hayattaki etkisini görmek, zaman ve çaba gerektirir. Dijital aktivizm araçlarının etkin kullanımı, örgütlenme gücünü artırırken, aynı zamanda sorumlu ve etik davranışların da esas alınmasını zorunlu kılar, çünkü yanlış bilgiler ve manipülasyonlar güven kaybına yol açabilir.

3.1. Sosyal Medyanın Rolü

Sosyal medya, dijital aktivizmin en güçlü ve etkili araçlarından biri haline gelmiştir (Öztat, 2025). Kullanıcılar, kısa sürede geniş kitlelere ulaşabilen bu platformlar sayesinde Gazze’ye yönelik saldırılara karşı küresel farkındalık yaratma ve tepki gösterme imkanına kavuşmuştur. Özellikle Twitter, Facebook ve Instagram gibi sosyal medya kanalları, olayların hızla yayılmasını sağlayarak topyekün bir bilgi akışı ve kamuoyu oluşturulmasına olanak tanımıştır (Çelik & Uyanık, 2020). Bu platformlarda paylaşılan görsel ve videolar, sivil kayıpları ve insani krizleri etkili biçimde görsel hale getirirken, yapılan paylaşımlar uluslararası kamuoyunun dikkatini çekmeyi başarmıştır. Ayrıca, sosyal medyada organize edilen duyarlılık kampanyaları ve paylaşımlar, hükümetler ve uluslararası kuruluşlar üzerinde baskı oluşturarak olaylara müdahil olma ve çözüm arayışlarını tetiklemiştir (Öztat, 2025). Sosyal medyanın anlık ve etkileşimli yapısı, kullanıcıların bireysel düşüncelerini küresel ölçekte paylaşabilmesine olanak tanıırken, aynı zamanda bilgi ve görüşlerin hızla yayılmasını sağlamış, aktivistlerin sesi olmuş ve toplumsal hareketlerin şekillenmesine katkıda bulunmuştur. Ancak, bu süreçte bilgi kirliliği ve manipülasyon riski de artmakta, yanlış bilgilerin hızla yayılmasıyla dezenformasyon faaliyetleri devreye girmektedir (Eren & Aydın, 2014). Buna rağmen, sosyal medya, dijital aktivizmin

ulaşılabilirliğini ve etkinliğini artıran temel araçlardan biri olarak, küresel dayanışma ve toplumsal bilinçlenmenin oluşumunu hızlandırmıştır.

3.2. Hashtag Kampanyaları

Hashtag kampanyaları, dijital aktivizmin etkili ve yaygın araçlarından biri olarak öne çıkar. Bu kampanyalar, sosyal medya platformlarında belirli anahtar kelimeler veya ifadeler üzerinden kamuoyunun dikkatini çekerek, farkındalık yaratmayı ve baskı oluşturmayı amaçlar. Dijital platformlarda başlatılan hashtag'ler, küresel çapta çok sayıda kullanıcının ilgisini çeken ve paylaşım yapan platformlar aracılığıyla hızla yayılır. Bu kampanyalar, çoğu zaman kısa ve etkili mesajlar içermekte, insanların kısa sürede duygularını ve tepkilerini göstermelerine olanak tanımaktadır. Ayrıca, bu tür hareketler, medya ve hükümetlerin ilgisini çekerek siyasi ve insani girişimlerin hız kazanmasına katkıda bulunur. Hashtag kampanyaları, genellikle viral olma potansiyeli yüksek olan içeriklerle desteklenir; grafikler, videolar ve hikayeler gibi çeşitli görsel ve işitsel unsurlar kullanılır. Bu sayede, olayların anlatımı daha akılda kalıcı hale gelir ve geniş kitlelere ulaşır (Karabulut & Küçüksille, 2018). Ancak, kampanyaların başarısı, katılımın sürekliliğine ve genişliğine bağlıdır; zira yüzeysel veya tek seferlik paylaşımlar, beklenen etkinin azalmasına yol açabilir. Bunun yanı sıra, bu kampanyaların dikkat çekme ve organize olma gücü, toplumsal duyarlılıkları harekete geçirme konusunda kritik bir rol oynar. Sonuç olarak, hashtag kampanyaları küresel aktivizmin önemli bir alanını temsil ederken, dijital iletişimin gücünü kullanarak önemli mesajların yayılmasını ve somut değişimler için zemin hazırlamayı hedefler (Irak, 2022).

3.3. Online İmza Kampanyaları

Online imza kampanyaları, dijital aktivizmin önemli araçlarından biri olarak, küresel ölçekteki sesleri bir araya getirip ortak hedefler etrafında dayanışma gösterme imkanı sağlar. İnternet ve sosyal medya platformları üzerinden organize edilen bu kampanyalar, geniş kitlelere ulaşarak devletler, uluslararası kuruluşlar ve kamuoyunu harekete geçirmeyi amaçlar (Yılmaz, Dündar, & Oskay, 2015). Birkaç tıklama ile milyonlarca kişi aynı konuda imza atabilir, böylece küresel baskıyı artırabilir. Ayrıca, online imza kampanyaları, kısa sürede hızla yayılabilirliği, erişilebilirliği ve maliyet açısından etkinliğiyle önemli avantajlar sağlar. Bu kampanyalar, diplomatik seviyede politika değişikliklerine zemin hazırlayabilir ve karar alıcıların dikkatini çezebedebilir. Özellikle, çeşitli insani yardım girişimlerini destekleyen bu imzalar, uluslararası toplumun sorumluluk bilincini geliştirme ve seslerini duyurma amacıyla da kullanılır. Dijital platformların geniş erişimi sayesinde, aktivistler

ve sivil toplum kuruluşları, böylece seslerini daha güçlü ve organize biçimde duyurabilir. Sonuç olarak, online imza kampanyaları, küresel farkındalık oluşturma ve politika değişiklikleri yönünde etkili bir araç olup, dijital aktivizmin etkinlik alanlarından biri olarak önemli bir rol oynamaktadır.

3.4. Bloglar ve Web Siteleri

Bloglar, bireylerin veya organizasyonların kapsamlı ve derinlemesine analizler, kişisel deneyimler ve güncel gelişmeler hakkında yazılar yayımlamalarına olanak tanır (Özdemir & Usanmaz, 2025, s. 465). Yazıların özgün ve samimi üsluplarla kaleme alınması, okuyucunun empati kurmasını ve konuya dair bilinçlenmesini sağlar. Ayrıca, bloglar sayesinde aktivistler, belirli bir hareket ya da sorunun tarihçesini, etkilerini ve çözüm önerilerini detaylandırabilir. Bu platformlar, katılımcıların görüşlerini kolayca paylaşabilmesine ve tartışmalara dahil olmasına imkan tanır; böylece, daha geniş bir kitleye ulaşmak mümkün olur. Web siteleri ise, genellikle daha kurumsal ve organize yapıya sahip olup, bilgi panoları, kampanya bildirimleri ve kaynaklar gibi çeşitli içerikleri barındırır (Garip, 2022, s. 84). Bu siteler aracılığıyla yapılan kampanyalar, bağış toplama, etkinlik duyuruları ve hareketlerin resmi açıklamaları gibi fonksiyonlar gerçekleştirilir. Dijital aktivistlerin vizyonunu ve çalışmalarını tek bir platformda toplayıp, düzenli ve erişilebilir hale getirmeleriyle, hareketin sürdürülebilirliği ve görünürlüğü artar. Günümüzde, bloglar ve web siteleri, geleneksel medya ile entegre bir şekilde kullanılarak, mesajların daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlar. Ayrıca, SEO (Arama Motoru Optimizasyonu) teknikleriyle optimize edilerek, arama motorlarında üst sıralarda yer almak ve daha fazla kişinin erişimine açık olmak hedeflenir. Bu araçlar, dijital aktivizmin etkinlik alanını genişleten ve derinlemesine bilgi aktarımını sağlayan önemli platformlardır. Dolayısıyla, dijital aktivizm çalışmalarında bloglar ve web siteleri, hareketlerin organizasyonu, iletişimi ve kalıcılığı açısından temel unsurlardan biri haline gelir (Coşkun Tuna & Türkölmez, 2023, s. 220).

4. Küresel Tepkiler

Küresel tepki, uluslararası toplum, sivil toplum örgütleri ve bireyler tarafından yapılmaktadır. Özellikle savaş ve saldırı durumlarında uluslararası kuruluşlar, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere, saldırıların derhal durdurulmasını ve insani yardımın öncelikle erişimini talep etmektedir. Bu tepkiler, hem resmi diplomatik açıklamalarda hem de kamuoyunun sosyal medya paylaşımlarında kendini göstermektedir. Sivil toplum örgütleri ise, kampanyalar ve organize edilen gösterilerle dikkat çekmeye çalışmaktadır. Hashtag kampanyaları, uluslararası platformlarda geniş yankı uyandırırken,

online imza kampanyaları ile siyasi karar alıcıların sesi olmaya çalışır. Böylece, dijital aktivizm araçları, kamuoyu oluşturma ve baskı kurma konusunda etkin bir rol üstlenmektedir. Ayrıca, küresel medyada çıkan haberler ve paylaşılan videolar, olayların uluslararası farkındalığa dikkat çekmeye çalışmaktadır. Bu gelişmeler, hem hükümetlerin hem de uluslararası kurumların temel politikalarına etki ederek, müzakerelerin ve çözüm arayışlarının hızlanmasına zemin hazırlamaktadır. Dolayısıyla, küresel tepki dalgası, sadece bilgi paylaşımını aşarak, gerçek bir değişim ve dayanışma mücadelesine dönüşmektedir. Uluslararası kuruluşlar, son dönemde Gazze’de yaşanan olaylar karşısında genellikle güçlü ve çeşitli tepkiler göstererek toplumlararası dayanışma ve insani yardım çağrılarını dile getirmiştir. Birçok Birleşmiş Milletler (BM) kurumları, bölgedeki insani krizin boyutuna işaret ederek, sivillerin korunması ve insani erişimin sağlanması gerekliliğine vurgu yapmıştır. ²Uluslararası kuruluşların açıklamaları, genellikle öncelikli olarak çatışmanın durdurulması ve insani yardımların engellenmemesi yönünde olmuştur. Ayrıca, Avrupa Birliği, Arap Birliği ve birçok diğer bölgesel örgüt, sığınmacı ve mağdurlara destek sağlamak amacıyla çeşitli projeleri devreye sokmuş ve uluslararası hukukun ihlal edilmemesi konusunda uyarılarda bulunmuştur. ³ Ancak, bazı durumlarda farklı ülkelerin ve kurumların politik çıkarları nedeniyle tutumlar farklılık gösterebilmiş; bu durum, uluslararası toplumun birlik ve dayanışma duygusunu zaman zaman zayıflatmıştır. ⁴

5. Sivil Toplum Örgütlerinin Rolü

Sivil toplum kuruluşları, küresel tepkilerin örgütlenmesinde ve güçlendirilmesinde merkezi bir rol üstlenmektedir. Bu kuruluşlar, uluslararası arenada farkındalık yaratmak, insani yardım sağlamak ve siyasi baskıyı artırmak amacıyla dijital platformları etkin biçimde kullanmaktadır. Özellikle Gazze’de yaşanan saldırılar sırasında çeşitli STK’lar, sosyal medyada organize edilen kampanyalar aracılığıyla olayların insani boyutunu geniş kitlelere aktarırken, aynı zamanda uluslararası kamuoyunun dikkatini çekmeyi başarmıştır (Salduz, Şimşekoğlu, & Yandır, 2024, s. 74). Bu çabalar, uluslararası kuruluşların ve devletlerin harekete geçmesine vesile olurken, kriz alanında operasyonların ve yardım aktivitelerinin koordinesi açısından da kritik bir rol oynamıştır. Aynı zamanda, sivil toplum örgütleri,

2 <https://turkiye.un.org/tr/250211-bm-kurulu%C5%9Flar%C4%B1ndan-gazze-i%C3%A7in-d%C3%BCnya-daha-fazlas%C4%B1n%C4%B1-yapmal%C4%B1-%C3%A7a%C4%9Fr%C4%B1s%C4%B1>

3 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ingiltere-kanada-ve-abnin-aralarinda-oldugu-27-ortak-gazgedeki-duruma-iliskin-ortak-aciklama-yapti/3657600>

4 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israilin-gazzeye-saldirilari-avrupa-siyasetinde-istifalardan-neden-oldu/3669875>

ortak hareket ederek küresel dayanışma mesajları göndermekte ve uluslararası kamuoyunun vicdanını harekete geçirecek kampanyalar düzenlemektedir. Dijital ortamda yürütülen bu faaliyetler, geleneksel medyanın sınırlamalarını aşmayı sağlayarak, daha geniş katılımlı ve yaklaşık gerçek zamanlı bilgi akışına imkan tanımıştır. Bu sayede, yüzlerce farklı sivil toplum örgütü ve aktivist, ortak amaçlar etrafında birleşerek seslerini daha güçlü duyurmakta ve uluslararası kamuoyu baskısı oluşturmayı sürdürmeyi hedeflemektedir. Her ne kadar dijital aktivizmin hoparlörleri olsalar da, sivil toplum kuruluşlarının bu rolleri, etik ve güvenilirlik çerçevesinde, gerçek insani ihtiyaçlara ve uluslararası hukuka uygun hareket etmeyi de gerektirmektedir.

6. Dijital Aktivizmin Başarıları

Dijital aktivizm, küresel ölçekte farkındalık yaratma ve toplumsal değişimleri teşvik etme konusunda önemli başarılar elde etmiştir. Sosyal medya platformları ve online kampanyalar sayesinde, binlerce kişi seslerini duyurmak ve seslerinin duyulmasını sağlamak için bir araya gelmiştir. Özellikle yapılan hashtag kampanyaları, yurttaşların ortak duygularını ifade etmeleri ve olaylara dikkat çekmeleri açısından etkili olmuştur. Bu tür platformlar, geleneksel medyanın erişim sınırlarını aşarak, geniş kitlelere ulaşmayı mümkün kılmıştır. Ayrıca, online imza kampanyaları ve farkındalık hareketleri, uluslararası kamuoyunun ilgisini çekmiş ve politik karar vericilerin dikkatini toplamıştır. Dijital aktivizm, bu sayede, karar alma süreçlerine doğrudan etki edebilmiş ve kapsamlı bir toplumsal dönüşümün tetiklenmesine katkı sağlamıştır. Aynı zamanda, bu başarılar, aktivistlerin sürdürülebilir hareketler geliştirmelerine imkân tanımış ve mobilizasyon sürelerini kısaltmıştır. Ancak, dijital eylemlerin ulaşabildiği sınırlar ve gerçek hayattaki etkileri hâlâ tartışma konusudur. Yine de, özellikle küresel çapta dayanışmanın güçlendirilmesi ve sistematik farkındalık yaratılması açısından, dijital aktivizmin başarısı göz ardı edilemez. Bu süreç, teknolojinin gücünü kullanarak sadece bilgilendirme değil, aynı zamanda değişim için toplumsal güç inşa etmektedir. Bu amaçla dünyada yapılmış dijital aktivizm hareketleri olmuştur.

Toplumların bilinçlenmesi ve değişimi adına çeşitli dönemlerde önemli etki yapılmış Dijital aktivizm hareketlerinden bazıları şöyledir;

Occupy Wall Street hareketi, ekonomik eşitsizlik ve finansal sistemdeki adaletsizlikleri hedef alarak sosyal medya platformlarını kullanmış ve kitlesel bilinç oluşturmuştur. Hareket, özellikle gençlerin ve sokak hareketlerinin dijital araçlar üzerinden destek görmesiyle güç kazanmış, global çapta

yankı uyandırmıştır.⁵ Arab Baharı ise, 2010'ların başlangıcında Suriye ve Tunus gibi ülkelerde halkların demokratikleşme talebini iletmek için sosyal medya ve mobil iletişim teknolojilerini etkili biçimde kullanmasıyla tanınır. Bu hareketler, halkın örgütlenmesini kolaylaştırmış ve otoriter rejimlere karşı küresel dayanışma sağlamıştır (Akbıyık & Öztürk, t.y.). Black Lives Matter ise, 2013 yılında ortaya çıkan ve ırkçılık karşıtı mücadelede dijital platformların üstlendiği rolü vurgulayan önemli bir hareket olmuştur. Sosyal medyada yayılan videolar ve paylaşımlar, toplumsal farkındalık oluştururken politik ve hukuki değişikliklerin gerçekleşmesine zemin hazırlamıştır (Başkir & Akdağ, 2022). Me Too Hareketi ise cinsiyet eşitsizliği ve cinsel taciz olaylarına karşı küresel çapta yaygınlaşıp dayanışma sağlarken, dijital ortamın gizlilik sorunlarına da dikkat çekmiştir. Bu hareketler, dijital araçların toplumsal sorunların görünür hale gelmesinde ve hareketlerin uluslararası ölçekte destek bulmasında önemli rol oynadığını göstermektedir (Parlak yıldız & Koçak, 2024). Ayrıca, bu hareketler, iletişim stratejilerinin yenilikçi kullanımıyla, aktivistlerin seslerini geniş kitlelere duyurma başarısını artırmıştır.

7. Politik Değişim Üzerindeki Etkiler

Dijital aktivizm, politik değişiklikleri hızlandırma ve sağlamlaştırma konusunda önemli bir araç haline gelmiştir. Sosyal medya ve çevrimiçi platformlar aracılığıyla kamuoyu oluşturan vatandaşlar, geleneksel güç dinamiklerini sarsma ve siyasi karar alma süreçlerine doğrudan etki yapma potansiyeline sahiptir. (Subaşı, 2024, s. 222). Dijital kampanyalar, uluslararası kamuoyunun dikkatini çekmenin yanı sıra, hükümetlerin tutumlarını değiştirmeyi de hedeflemektedir. Hashtag çağrıları ve online imza kampanyaları, politik liderleri ve uluslararası kurumları zorlayarak, insani yardımların artırılması veya diplomatik baskıların uygulanması gibi adımlar atılmasını sağlayabilmektedir. Ayrıca, dijital aktivizm sayesinde toplumsal farkındalık derinleşmiş ve elçiliklerin, parlamentoların ve uluslararası kuruluşların politika yapıcılarını etkileme kapasitesi artmıştır (Özaktaş, 2025, s. 150). Bu süreçte, kamuoyunda oluşan baskı, hükümetlerin ve BM gibi uluslararası örgütlerin krizlere karşı tutumlarını değiştirmesine zemin hazırlayabilmektedir. Dijital platformların geniş erişimi, farklı kesimlerin sesini duyurmasına olanak tanımış ve politik diyalogu şekillendirmiştir. Ancak, dijital aktivizmin bu etkileri her zaman kalıcı veya belirleyici olamamış; karar vericilerin siyasi önceliklerine, bilgi akışına ve sansür uygulamalarına bağlı olarak sınırlamalar da ortaya çıkmıştır. Yine de, özellikle günümüzde

5 https://globalmediajournaltr.yeditepe.edu.tr/sites/default/files/sayilar/2012_bahar/08_fulya_sen.pdf

toplumların politik aktivizme katılımını artırması ve uluslararası alanda baskı unsuru oluşturmaları bakımından kritik bir yöntem halini almıştır. Bu nedenle, dijital aktivizmin politik değişim üzerinde sağladığı etkiler, geleneksel protesto ve lobicilik faaliyetlerinin sınırlarını aşan, yeni bir güç merkezi yaratma kapasitesiyle kendini göstermektedir (Tuna & Türkölmez, 2023, s. 221).

8. Dijital Aktivizmin Sınırları

Dijital aktivizmin sınırlamaları, teknolojinin sunduğu imkanlar kadar, bu faaliyetlerin ulaşılabilirliği ve etkisinin sınırlarını da beraberinde getirir. Öncelikle, online alanlarda gerçekleştirilen etkinlikler, genellikle yüzeysel farkındalık yaratma ve hızlı bilgi yayma ile sınırlı kalabilir. Dijital ortamlar, geniş kitlelere ulaşma imkanı sunarken, bu kitlenin gerçek dünya eylemlerine dönüşme oranı genellikle düşüktür. Sosyal medyada yayılan kampanyalar ve hashtaglerle desteklenen hareketler, kısa vadede bilinçlenmeye katkıda bulunsa da, kalıcı ve somut politik değişiklikler yaratmada sınırlı kalabilir. Ayrıca, dijital aktivizmin en önemli zorluklarından biri, bilgi kirliliği ve manipülasyonun artmasıdır. Sahte haberler ve dezenformasyon, kamuoyunun doğru bilgiye ulaşmasını engelleyerek hareketin meşruiyetini zedeleyebilir. Sanal ortamda gerçekleştirilen aktivizm, gerçek hayattaki etkilerin sınırlı kalması nedeniyle, etkinliğin kalıcılığı ve kapsamı açısından zorluklar barındırır; online eylemler, fiziksel protesto ve diplomatik girişimlerle desteklenmediği takdirde, etkilerinin sürdürülebilirliği zayıflayabilmektedir. Ayrıca, dijital aktivizmin güç dengelerini de göz önüne almak gerekir. Güçlü ülkeler veya özellikle baskıcı yönetimler, teknolojiyi kısıtlayarak veya dijital hareketleri engelleyerek sivil toplumun etkinliğini azaltabilir.

9. Sanal Gerçeklik ve Etkisi

Sanal gerçeklik teknolojileri, dijital aktivizm alanında yeni ve güçlü bir araç haline gelmektedir. Özellikle Gazze'deki olayların anlatımında sanal gerçeklik kullanımı, izleyicilere olayların içine doğrudan dahil olma hissi sağlar. Bu teknolojiyle oluşturulan sanal ortamlar, çatışmanın yarattığı insani krizleri daha etkili ve empatiyle kavramayı mümkün kılabilir. Sanal gerçeklik, sadece görsel ve işitsel deneyim sunmakla kalmaz, aynı zamanda kullanıcıların olaylara duygusal ve psikolojik olarak erişimini derinleştirmektedir (Karakoç & Erdem, 2020, s. 254). Bu sayede, küresel kamuoyu üzerinde daha güçlü etkiler yaratma potansiyeli taşır. Ayrıca, aktivistler ve sivil toplum kuruluşları, bu teknolojiyi kullanarak olayların gerçekliğini vurgulayan çoklu perspektifleri sunabilir. Sanal gerçeklik ortamları, uzun anlatım ve görgü tanıklığını sınırlayan geleneksel iletişim biçimlerini aşarak, daha özgün ve

interaktif anlatımlar sağlamaktadır. Ancak, bu teknolojinin kullanımı bazı etik sorunları da beraberinde getirebilir. Olayların temelsiz ve manipüle edilebilecek sanal ortamlar haline dönüşmesine karşı dikkatli olmak gerekir. Buna rağmen, sanal gerçeklik, küresel farkındalığı artırma ve insani krize dikkat çekme noktasında önemli bir araç olmayı sürdürmektedir.

10. Sanal Aktivizmin Gerçek Hayata Yansımaları

Sanal aktivizmin gerçek hayata etkileri, dijital araçların kullanımıyla ortaya çıkan bilgilendirme ve farkındalık hareketlerinin toplumsal değişimi tetiklediği durumları kapsamaktadır. Bu bilinçlendirme çabaları, sokak gösterileri ve resmi ifadeler sonrası kamuoyunun dikkatini çekmekle sınırlı kalmayıp, politik ve insani adımların atılmasını da sağlamıştır. Dijital platformlar aracılığıyla organize edilen kampanyalar, kamuoyu baskısı oluşturarak karar alıcıların tutumlarını şekillendirmiştir. Ayrıca, geleneksel medyanın dışında alternatif iletişim ağları ve sosyal medya, bilginin hızla yayılmasını ve çeşitli grupların ortak hareket etmesini kolaylaştırmıştır. Bu durumda, bilgi akışının hızlanması ve erişimin artması, olayların tüm boyutlarının daha geniş kitlelere ulaşmasına imkan vermiştir. Öte yandan, dijital platformlar üzerinde aktivistlerin ve sivil toplum örgütlerinin organize ettiği kampanyalar, yerel ve küresel düzeyde politika ve toplumsal algı üzerinde etki yaratmıştır. Ancak, bu etki her zaman sınırsız değildir. Sanal ortamda oluşan farkındalık ve baskılar, gerçek hayatta yasal, politik veya güvenlik gerekçeleriyle sınırlandırılabilir. Ayrıca, dijital aktivizmin yanlış bilgilendirme veya manipülasyon riski taşıması, kamusal algıyı olumsuz etkileyebilir. Yine de, sanal aktivizmin toplumlar üzerinde oluşturduğu bilinç ve hareketlilik, geleneksel yollarla erişilemeyen kesimlere ulaşarak toplumsal dönüşümün anahtarı olmuştur (Şahin, 2021, ss. 122-123).

11. Gelecek Perspektifleri

Gelecek perspektiflerinde dijital aktivizmin evrilmesi ve teknolojik gelişmelerin toplumsal hareketler üzerindeki etkisi öne çıkar (Tuna & Türkölmez, 2023, s. 212). Önümüzdeki dönemde yapay zeka, büyük veri analitiği ve sanal gerçeklik gibi yeni teknolojilerin aktif aktivizm araçlarına entegre edilmesi beklenmektedir. Bu teknolojiler, farkındalık yaratma ve küresel hareketleri destekleme konusunda daha etkili ve hedef odaklı stratejiler geliştirilmesine imkan sağlayabilir. Ayrıca, nesil fark etmeksizin gençlerin ve yeni kuşakların dijital platformlardaki aktif katılımı, aktivizmde yeni dinamizmin temel kaynağı olabilir. Bu doğrultuda, aktivistlerin dijital ortamları kullanarak daha geniş kitlelere ulaşması ve hareketlerinin sürdürülebilirliği için yenilikçi yöntemler geliştirmeleri gerekebilir. Bununla

birlikte, teknolojik imkanların artmasıyla beraber etik ve güvenlik konularında da yeni sorunlar ortaya çıkabilir. Sahte haberlerin yayılması, manipülasyon ve dijital gözetim gibi risklerin önüne geçmek için global işbirliği ve etik ilkelerin güçlendirilmesi önemli hale gelecektir. Ayrıca, dijital aktivizmin geleneksel aktivizme kıyasla daha hızlı ve maliyetsiz olmasının getirdiği avantajlar yeni stratejilerin geliştirilmesini teşvik edecektir (Emet & Nazlı, 2019, ss. 190-191). Ancak, sanal ortamların sınırlarını aşan gerçek dünya etkileriyle bağ kurmak ve bu hareketleri fiziksel değişimler için motive etmek, aktivistlerin yeni nesil stratejiler geliştirmesini zorunlu kılabilir. Dolayısıyla, teknolojik gelişmelerle şekillenecek yeni nesil aktivizm modelleri, daha kapsayıcı ve etkili bir küresel dayanışma ortamı sağlayabilir. Bu gelişmeler, ilerleyen yıllarda daha organize, bilinçli ve etik ilkeler çerçevesinde hareket eden aktivizm biçimlerinin ortaya çıkmasına zemin hazırlayacaktır.

12. Yeni Nesil Aktivizm Stratejileri

Dijital platformlar, küresel kamuoyunun dikkatini çekmek ve uluslararası dayanışmayı artırmak adına önemli bir araç haline gelmiştir. Sosyal medyada hızla yayılan hashtag'ler ve dayanışma mesajları, binlerce insanın sesi olmasını sağladı. Facebook ve Twitter gibi platformlar, olayların gerçek zamanlı takip edilmesine olanak tanıyarak, ayrıntılı bilgi akışını mümkün kıldı. Aynı zamanda online imza kampanyaları ve dijital protestolar uluslararası kamuoyunun ve karar vericilerin dikkatini çekti. Sivil toplum örgütleri, bu dönemde dijital aktivizm araçlarını kullanarak farkındalık yaratma ve acil insani yardım çağrılarını yapma konusunda etkin rol oynamaktadır.

Yeni nesil aktivizm stratejileri, dijital teknolojilerin gelişimiyle birlikte daha karmaşık ve etkileşimli hale gelmektedir. Bu stratejiler, klasik yöntemlerin sınırlarını aşarak, daha geniş kitlelere ulaşmayı ve farkındalık yaratmayı amaçlamaktadır. Sosyal medyanın anlık iletişim ve paylaşım imkânları, aktivistlerin mesajlarını hızla yaymasını sağlayarak küresel bir hareket haline gelmesine imkan tanımaktadır. Ayrıca, hashtag kampanyaları ve online imza toplama aktiviteleri, kullanıcıların doğrudan ve etkili katılımını mümkün kılmaktadır. Bu yeni nesil yaklaşımların temelinde, etkileşim ve katılımın artırılması niyeti yatmaktadır (Mousavi & Törenli, 2023, s. 315). Ayrıca, bu stratejiler, farklı sosyo ekonomik ve kültürel gruplara erişim imkânı sağlayarak, en geleneksel aktivizm yöntemlerinin erişemediği kesimlere ulaşma avantajı sunmaktadır. Bununla birlikte, yeni nesil aktivizm stratejileri, dijital manipülasyonlar veya görsel anlatımlar aracılığıyla mesajın etkisini artırmayı hedeflemektedir. Bu yöntemler, özellikle mobil teknolojilerin de entegre edilmesiyle, genç kuşaklar üzerinde daha etkili ve sürdürülebilir bir farkındalık yaratmaya odaklanmıştır (Çıkin, 2023, s. 122). Sonuç olarak,

yeni nesil aktivizm stratejileri, teknolojik gelişmeler ve dijital iletişim araçlarının kullanımına dayanarak küresel ölçekte etkin ve hızlı tepki verme imkânı sunmakta, aktivistlerin hem erişimini genişletmekte hem de etkisini pekiştirmektedir.

13. Dijital Aktivizm ve Etik

Dijital aktivizmin etik boyutu, günümüzde özellikle küresel çapta yaşanan insani krizler ve çatışmalarda önemli bir tartışma alanı oluşturmaktadır. Sosyal medya platformları ve online kampanyalar aracılığıyla yapılan farkındalık çalışmaları, kamuoyunun dikkatini çekmeyi ve görünür hale getirmeyi amaçlamaktadır. Ancak, bu süreçte etik sorumluluklar ve riskler de ön plana çıkmaktadır. Sahte bilgi ve manipülasyonun yaygınlaşması, bilgi doğruluğu konusunda güvenin zedelenmesine yol açabilir. Aynı zamanda, duygusal tepki ve dikkat çekmek için kullanılan görsel ve anlatıların, mağdurların haklarını gölgede bırakma veya istismara uğrama riskleri bulunmaktadır. Bu noktada etik sorumluluk, dijital aktivistlerin yalnızca ses getirecek mesajlar üretmeleri değil; aynı zamanda doğruluk, saygı ve insan haklarına saygı ilkelerine uygun davranmalarıdır. Ayrıca, online ortamın sınırları ve ekonomik avantajları, bazen sorumsuz veya saldırgan tutumların ortaya çıkmasına neden olabilir. Bu nedenle, etik ilkelerin gözetilmesi, dijital aktivizmin meşruiyetini ve etkinliğini artırmak açısından hayati önem taşımaktadır. Bilgi yayarken sorumluluk sahibi olmak, mağdurların onurunu korumak ve manipülatif içeriklerin önüne geçmek, bu süreçte dikkat edilmesi gereken temel noktalaradır.

Sonuç

Günümüz dünyasında dijital aktivizm, küresel toplumsal farkındalık yaratma ve politik baskı oluşturma kapasitesi açısından merkezi bir rol oynamaktadır. İnternet ve sosyal medya, farklı coğrafyalardaki kullanıcıları hızlıca bir araya getirerek imza kampanyaları, hashtag hareketleri ve online dayanışma yoluyla sesleri uluslararası kamoyunun dikkatine taşıma imkânı sunar. Bu süreçte medya okuryazarlığı ve eleştirel düşünce becerileri, bilginin güvenilirliğini artırmada ve dezenformasyonun etkisini sınırlamada kritik birer araç olarak öne çıkmaktadır. Sivil toplum kuruluşları ise dijital platformları koordine ederek küresel dayanışmayı güçlendirmek üzere stratejiler geliştirmiş; bu sayede insani yardım süreçleri hız kazanmış ve kriz bölgelerindeki müdahalelerin koordinasyonu daha etkili hâle gelmiştir. Bu kapsamda çalışmada şu sonuçlar vurgulanmıştır;

Dijital aktivizm, katılımı artırıcı ve kapsayıcı bir mekanizma sunarken, hızlı spekturumlu iletişim imkanı ile toplumsal farkındalığı ve kamu baskısını güçlendirmiştir.

Hashtag kampanyaları, online imza kampanyaları ve görsel-işitsel içerikler, küresel aktörlerin dikkatini toplumsal konulara yönlendirme konusunda etkili birer araç olarak işlev görmüştür.

Dijital araçlar, güvenlik ve anonimlik seçenekleriyle, tehdit altında olan grupların sesini yükseltmelerine olanak tanımıştır; buna karşılık dezenformasyon, manipölasyon ve çevrimiçi taciz riskleri de artmıştır.

Sivil toplum örgütlerinin koordine ettiği dijital kampanyalar, basın, hükümetler ve uluslararası örgütler üzerinde baskı oluşturarak politika değişikliklerini tetikleyebilmiştir. Bununla birlikte, kalıcı etki için dijital ve fiziksel alanların entegrasyonu gerekliliği vurgulanmıştır.

Online görünürlük ve yüzeysel farkındalık kısa vadede güçlü etki yaratabilir; ancak kalıcı politik değişiklikler için somut adımlar ve kurum içi süreçlerle bütünleşen stratejiler gerekir.

Bilgi kirliliği ve dezenformasyon riski, güvenilirlik kaybına yol açabileceğinden etik ilkelerin ve doğrulama süreçlerinin uygulanması zorunludur.

Güçlü ülkeler veya otoriter rejimler tarafından teknolojinin kısıtlanması veya hareketlerin engellenmesi riski sürekli bir tehdit olarak durmaktadır.

Sanal gerçeklik ve yeni nesil aktivizm teknolojilerinin kullanımı, etik sınırların belirlenmesi ve mağdurların haklarının korunması açısından dikkatli bir çerçeve gerektirir.

Yapay zeka, büyük veri analitiği ve sanal gerçeklik gibi teknolojilerin entegrasyonu, farkındalık yaratma ve küresel hareketleri destekleme kapasitesini güçlendirecektir. Ancak bu durum, etik ve güvenlik sorunlarını da yeniden boyutlandıracaktır.

Yeni nesil aktivizm stratejileri, daha kapsayıcı erişim sağlar ve farklı sosyoekonomik-kültürel bağlamlara uyum gösterebilir. Mobil teknolojilerin etkili kullanımı ile katılım ve etkileşim artırılabilir.

Doğruluk, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri her zaman öncelikli olmaya devam edecek; platformlar arası işbirlikleri ve uluslararası normlar sayesinde dezenformasyonla mücadele daha etkili hâle gelecektir.

Öneriler

- Dijital aktivizm çalışmaları için net hedefler belirlenmeli, ölçülebilir göstergeler (katılım, etki, politika değişikliği) üzerinden değerlendirme yapılmalıdır.
- Dezenformasyonla mücadele için doğrulama mekanizmaları ve medya okuryazarlığı programları pekiştirilmelidir.
- Etik kılavuzlar ve hesap verebilirlik mekanizmaları oluşturularak mağdurların hakları korunmalıdır.
- Dijital ve fiziksel alanlar entegre edilerek yerel bağlamlarda sürdürülebilir hareketler inşa edilmelidir.

Kaynakça

- Akbiyık, N., & Öztürk, M. “Sivil Toplum ve Sosyal Medya Perspektifinde ‘Arap Baharı’ ve ‘Wall Street’i İşgal Et’ Eylemleri”. <http://iys.inonu.edu.tr/webpanel/dosyalar/1427/file/NihatAkbiyikMusaOztUrk.pdf> . (Erişim Tarihi: 20.09.2025) .
- Başkır, Ş., & Akdağ, M. (2022). Sosyal Medya ve Yeni Toplumsal Hareketler İlişkisi: George Floyd Örneğinde Bir Analiz. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (49), 251-263.
- Coşkun Tuna, P., & Türkölmez, O. (2023). Yeni Toplumsal Hareketler ve Dijital Aktivizm. *Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 4(2), 211-240.
- Çelik, T., & Uyanık, G. (2020). Büyük Veri Işığında Dijital Aktivizm Üzerine Bir İnceleme: İstanbul Üniversitesi Örneği. *Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Medya ve İletişim Araştırmaları Hakemli E - Dergi*. 7. 4-30.
- Çıkm, M. (2023). Eski Amaçların Yeni Araçlarla Sürdürülmesi: Dijital Aktivizm Greenpeace Türkiye “NAc São Paulo” Analizi. *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(1), 117-129.
- Emet, G., & Nazlı, A. (2019). Dijital Aktivizm: Change.org Kampanyaları Üzerine Bir Analiz. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(4), 187-206.
- Eren, V., & Aydın, A. (2014). Sosyal Medyanın Kamuoyu Oluşturmadaki Rolü ve Muhtemel Riskler. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2014(3), 197.
- <https://turkiye.un.org/tr/250211-bm-kurulu%C5%9Flar%C4%B1ndan-gazze-i%C3%A7in-d%C3%BCnya-daha-fazlas%C4%B1n%C4%B1-yapmal%C4%B1-%C3%A7a%C4%9Fr%C4%B1s%C4%B1>
- <https://turkiye.un.org/tr/250211-bm-kurulu%C5%9Flar%C4%B1ndan-gazze-i%C3%A7in-d%C3%BCnya-daha-fazlas%C4%B1n%C4%B1-yapmal%C4%B1-%C3%A7a%C4%9Fr%C4%B1s%C4%B1>
- <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ingiltere-kanada-ve-abnin-aralarinda-oldu-gu-27-ortak-gazzedeki-duruma-iliskin-ortak-aciklama-yapti/3657600>
- <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israilin-gazze-y-saldirilari-avrupa-siyasetinde-istifalara-neden-oldu/3669875>
- Garip, S. (2022). Dijital Aktivizm ve Sosyal Medya Aktivizm Kavramlarını Ayırmak: Kuramsal Bir Değerlendirme. *Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 6(14), 81-89.
- Şahin, E. G. (2021). Activist Public Relations İn The Age Of Digitalization: an Analysis on International Literature. *MEDIAJ*, 4(2), 108-138.
- Irak, H. (2022). Dijital Aktivizm Ve İran Kadın Hareketleri Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 10(2), 829-861.

- Karabulut, Y. E., & Küçükşille, E. (2018). Twitter Profesyonel İzleme ve Analiz Aracı. *Teknik Bilimler Dergisi*, 8 (2), 7-24.
- Karakoç, E., & Erdem, B. K. (2020). Yas ve Melankolide Sanal Gerçekliğin Duygulanımsal Boyutu. *Intermedia International e-journal*, 7(12), 252-269.
- Köse, G. (2020). Toplumsal Hareketlenmede Önemli Bir Durak: Sosyal Ağlarda Dijital Aktivizm ve Dinamiklerine İlişkin Y ve Z Kuşağının Farkındalıkları Üzerine Bir Araştırma. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 1-1.
- Mousavi, S., & Törenli, N. (2023). Sosyal Medya Eksenli Dijital Seferberlik Ve Protesto Hareketleri Üzerine Bir Literatür İncelemesi. *Intermedia International E-journal*, 10(19), 314-331.
- Özaktaş, F. D. (2025). *Dijital Aktivizm: Dijitalleşme Çağının Toplumsal Hareketi*. 6(özel sayı), 142-159.
- Özdemir, N., & Usanmaz, A. (2025). Dijital Aktivizm Konularını İçeren Çalışmaların Bibliyometrik Analiz ile İncelenmesi. *Selçuk İletişim*, 18(1), 462-491.
- Öztat, F. (2025). Siyasal İletişim, Dijital Aktivizm ve Sosyal Medya Kullanımı Kavramlarına Yönelik Bibliyometrik Bir İnceleme. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (48), 257-277.
- Parlakıyıldız, S., & Koçak, F. (2024). 4. Dalga Feminizmin Sporda #Metoo Hareketi Üzerinden İncelenmesi. *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, 7(2), 800-827.
- Salduz, A., Şimşekoğlu, M. F., & Yandır, G. (2024). Gazze’de sağlık Sistemi Ve Bu Sistemle Entegre Bir Sivil Toplum Kuruluşu: 7 Ekim Öncesi Ve Sonrasına İlişkin Yeryüzü Doktorları Derneği Deneyimi. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 29(Special Issue on Gaza), 73-79. <https://doi.org/10.21673/anadoluklin.1588905>
- Subaşı, H. (2024). Sosyal Medya Aktivizminin Çevrimdışı Aktivizme Etkisi ve Demografik Faktörlerin Rolü. *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (66), 220-237.
- Tuna, P. C., & Türkölmez, O. (2023). Yeni Toplumsal Hareketler ve Dijital Aktivizm. *Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 4(2), 211-240.
- Yardıbi, F., & Adalı, G. (2025). Dijital Aktivizm ve Toplumsal Cinsiyet Odağındaki Araştırmaların Bibliyometrik Analizi: Mevcut Eğilimler ve Gelecek Yönelimler. *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, 8(1), 124-147.
- Yılmaz, B., DüNDAR, G., & Oskay, T. (2015). Dijital Ortamda Aktivizm: Online İmza Kampanyalarına Katılım Davranışlarının İncelenmesi (Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma). *E-Journal of Intermedia*, 2(2) 481 - 504.

